

2019-03-15

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
Sverige

Åsa Odin Ekman
asa.odinekman@tco.se
+46725292448

Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Ju2019/00509/L7

TCO har getts möjlighet att yttra sig över utkast till lagrådsremiss för Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

TCO ställer sig kritisk till att regeringen förlänger den tillfälliga lagen, men välkomnar de liberaliseringar av regelverket som föreslås. TCO ställer sig positiv till att rätten till familjeåterförening stärks, men menar att regelverket alltför är för restriktivt.

TCO uppmanar regeringen att skyndsamt inleda ett arbete för att utreda ett regelverk för en human migrationspolitik som främjar nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället.

Generella synpunkter

TCO ställde sig kritisk till den tillfälliga lagen vid dess införande år 2016, framförallt på grund av de befarade konsekvenserna för nyanländas etablering i Sverige, men även med hänvisning till bland annat den undermåliga beredningen av lagen.

TCO beklagar att regeringen nu går vidare med ett förslag till förlängning utan att ha genomfört någon utvärdering av den tillfälliga lagens konsekvenser. TCO beklagar även avsaknaden av en gedigen rättslig analys av hur lagen överensstämmer med Sveriges internationella konventionsåtaganden, utöver en kortfattad och ej uttömmande analys av hur förslaget om familjeåterförening förhåller sig till Europakonventionens artikel 8 om rätten till familjeliv.

I en tid då de mänskliga rättigheterna undergrävs i många delar av världen anser TCO att det är angeläget att Sverige tydligt värnar och beaktar de mänskliga rättigheterna och den internationella rätten i lagstiftningsprocessen. Flera aspekter bör därför belysas tydligare i den fortsatta beredningen. Barnkonsekvensanalysen bör innehålla en fördjupad analys av hur barnkonventionen bör tolkas, inte med minst med tanke på att barnkonventionen inkorporeras i svensk lag från och med den 1 januari 2020. Rätten till sjukvård är ytterligare en

viktig fråga. TCO ser mycket allvarligt på förekomsten av att människor till följd av den tillfälliga lagen nekas livsavgörande vård på grund av bedömningen att vården måste vara livslång för att ge avsedd effekt.

Som skäl till att den tillfälliga lagen bör förlängas anges bland annat att en återgång till utlänningslagens ordinarie regler skulle innebära att Sverige återigen skulle avvika från den ordning som gäller inom övriga EU, vilket antas påverka antalet asylsökande i Sverige. I motiveringen anges att "Även om antalet asylsökande i Sverige har minskat sedan införandet av den tillfälliga lagen är utmaningarna fortsatt stora bl.a. när det gäller nyanländas etablering" (s. 26). TCO instämmer i bedömningen att många utmaningar kvarstår inom etableringen. Av denna anledning ser TCO med oro på konsekvenserna för densamma av den tillfälliga lagen och dess föreslagna förlängning.

Även om TCO inte känner till att någon övergripande utvärdering av den tillfälliga lagens konsekvenser på nyanländas etablering på arbetsmarknaden ännu har slutförts finns flera rapporter som pekar på dess negativa verkan. Röda Korset uppger i sin utvärdering av den tillfälliga lagen flera negativa konsekvenser.¹ Dels har de i deras verksamheter sett en försämrad psykisk hälsa bland nyanlända liksom större svårigheter att behandla trauman på grund av den otrygga tillvaron i Sverige, vilket påverkar möjligheten att bygga ett nytt liv i Sverige. Dels anger nyanlända som intervjuats av Röda Korset att de tillfälliga uppehållstillstånden påverkar deras utbildningsval, med följden att de väljer bort länge utbildningar då de inte vet om de kommer att få stanna i Sverige.

Även Arbetsförmedlingen uppmärksammar denna fråga. Myndigheten noterar "ett större fokus på att snabbt hitta ett arbete" bland nyanlända med tillfälliga uppehållstillstånd, vilket även innebär "en ökad stress för deltagarna som ofta har ett kortsiktigt fokus på anställningar som inte leder till en fast förankring på arbetsmarknaden".² I en rapport av Arbetsförmedlingen från 2017 nämns de tillfälliga uppehållstillstånden som en särskild utmaning för etableringen.³ Arbetsförmedlingen har även återkommande nämnt de tillfälliga uppehållstillstånden som en riskfaktor för arbetet med snabbspår.⁴

---

¹ Röda Korset, 2018, "Humanitära konsekvenser av den tillfälliga utlänningslagen".

² Arbetsförmedlingen 2018-01-06, "Verksamhetsplan 2018 Bilaga 6"

³ Se exempelvis "Arbetsförmedlingens nulägesbedömning av arbetet med snabbspår", december 2017, s. 14.

⁴ Arbetsförmedlingen, 2017, "Kunskapsöversikt: Nyanländas etablering på den svenska arbetsmarknaden. Working paper 2017:5", avsnitt 6.

TCO anser att en framgångsrik etablering bygger på att vi tar tillvara kompetensen, erfarenheten och potentialen hos de individer som startar ett nytt liv i Sverige. Den tillfälliga lagen försvårar detta.

Trots den kritik som framfördes vid genomförandet av den tillfälliga lagen förutsatte TCO att det besked som gavs av den dåvarande regeringen gällande dess begränsade giltighetstid skulle gälla. TCO anser att det är mycket olyckligt att förlänga lagen, särskilt utan ett gediget kunskapsunderlag om konsekvenserna av detta för såväl individ som samhälle.

TCO anser att det är angeläget att den tillfälliga lagen inte förlängs ytterligare en gång 2021.

I utkastet till lagrådsremiss och av januariavtalet framgår att regeringen har för avsikt att ersätta den ordinarie utlänningslagen med ny lagstiftning som ska utredas under den tillfälliga lagens giltighetstid. Två år är en mycket kort tid för att utreda en ny migrationspolitik och nå politisk enighet om densamma. TCO uppmuntrar regeringen att mycket skyndsamt påbörja arbetet med att utreda utformningen med en human migrationspolitik som värnar asylrätten och främjar etableringen på arbetsmarknaden och i samhället.

5.4 Familjeåterförening

Regeringen föreslår att alternativt skyddsbehövande ges samma rätt till familjeåterförening som flyktingar och alternativt skyddsbehövande som sökta asyl senast den 24 november 2015. Förslaget innebär att alternativt skyddsbehövande ges rätt till familjeåterförening och att de under tre månaders tid undantas försörjningskravet. De alternativt skyddsbehövande som redan beviljats uppehållstillstånd föreslås ges en tre månaders respit att ansöka om familjeåterförening utan försörjningskrav från det att förändringen träder i kraft.

TCO välkomnar att rätten till familjeåterförening stärks.

TCO instämmer med den analys som ges i utkastet till lagrådsremiss att ”En återinförd familjeåterförening är humanitärt önskvärd och kommer att underlätta integrationen” (s. 36).

Samtidigt anser TCO att reglerna alltför är för restriktiva. Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar uppmärksammar exempelvis att det kan vara svårt att möta tidsfristen på tre månader på grund av att familjemedlemmarna tappat kontakten med varandra.⁵ Röda Korset redogör i en rapport för de stora

---

⁵ Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, 2018, ”Migrationsrättens framtid: en redogörelse för de juridiska riskerna med att förlänga lagen (2016_752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige”.

svårigheterna som sökande möter i att leva upp till försörjningskravet.⁶ Sammantaget innebär detta att rätten till familjeåterförening så som den föreslås i utkastet till lagrådsremiss är mycket begränsad. TCO vidhåller att den är för restriktiv och bör göras mer generös.

TCO konstaterar att frågan om familjeåterförening inte omfattas av de rättsakter inom asylrättsområdet som förhandlas inom EU. Därför ser TCO ingen anledning att vänta med att återinföra generösa regler för familjeåterförening.

Därutöver vill TCO framföra vikten av en tydlig informationskampanj riktad mot målgruppen så att de ges möjligheten att nyttja rätten till familjeåterförening. En sådan informationsinsats bör riktas både till de som utfärdas ett tillstånd för första gången liksom de som redan har ett tillfälligt uppehållstånd och omfattas av den tre månader långa fristen att ansöka om familjeåterförening.

Övrigt

TCO har inget att invända mot förslagen till förändring av den tillfälliga lagen i övrigt.

Eva Nordmark
Ordförande

Åsa Odin Ekman
Utredare

---

⁶ Röda Korset, 2018, ”Humanitära konsekvenser av den tillfälliga utlänningslagen”.